

Dodatne činidbe u društvu s ograničenom odgovornošću

Andić, Ivan

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:115095>

Rights / Prava: [In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-12**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

PRAVNI FAKULTET

Integrirani preddiplomski i diplomski
sveučilišni pravni studij

Ivan Anđić

Dodatne činidbe u društvu s ograničenom odgovornošću

DIPLOMSKI RAD

Mentor: prof. dr. sc. Hrvoje Markovinović

Zagreb, 2022.

Izjava o izvornosti

Ja, Ivan Anđić, izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojega rada te da se u njegovoj izradi nisam koristio drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Ivan Anđić

Sadržaj

1. UVOD	1
2. POJAM DODATNIH ČINIDBI	2
2.1. Dodatne uplate novca	3
2.1.1. Usporedba uplate uloga za poslovne udjele i dodatnih uplata u novcu	5
2.2. Dodatne nenovčane činidbe	7
3. PREUZIMANJE OBVEZE	9
3.1. Ugovaranje dodatnih činidbi	9
3.1.1. Ugovaranje dodatnih uplata novca	9
3.1.2. Ugovaranje dodatnih nenovčanih činidbi	10
4. ISPUNJAVANJE DODATNIH ČINIDBI	11
5. POSLJEDICE NEISPUNJAVANJA OBVEZE	12
6. PRESTANAK DODATNIH ČINIDBI	14
7. PRIJENOS POSLOVNOG UDJELA	14
7.1. Davanje suglasnosti za prijenos poslovnog udjela	15
8. VRAĆANJE UPLATA	17
9. UREĐENJE DODATNIH ČINIDBI U SR NJEMAČKOJ	18
10. ZAKLJUČAK	18
LITERATURA	23

1. UVOD

Temeljnu obvezu članova društva s ograničenom odgovornošću čini uplata uloga u društvo, a osim toga se članovi mogu obvezati i na ispunjenje dodatnih činidbi. Dodatne činidbe, ako su predviđene društvenim ugovorom, čine člansku obvezu članova društva. One se sastoje od dodatnih novčanih uplata ili drugih činidbi koje imaju imovinsku vrijednost.

Dodatne činidbe ne povećavaju temeljni kapital društva, nego se unose u rezerve kapitala. Rezerve kapitala su vlastiti izvor financiranja društva koji nastaje dodatnim novčanim uplatama članova čija je svrha: osiguranje solventnosti društva, pokriće gubitaka iz tekuće godine ako je to nemoguće iz dobiti koja je ostvarena u prethodnoj godini ili korištenjem drugih rezervi, pokriće gubitaka iz prethodne godine ako se to ne može pokriti iz dobiti tekuće godine niti korištenjem drugih rezervi te za povećanje temeljnog kapitala iz sredstava društva. Budući da se dodatne činidbe unose u rezerve kapitala iz svrhe rezervi kapitala možemo dokučiti gospodarske razloge ugovaranja dodatnih činidbi.

Kako su tema rada dodatne činidbe, u radu je detaljno obrađen njihov pojam, odnosno pojedinačno pojam dodatnih uplata u novcu i dodatnih nenovčanih činidbi te njihova usporedba, prema člancima Zakona o trgovačkim društvima i ostaloj korištenoj literaturi. Također je detaljno objašnjen proces ugovaranja dodatnih činidbi među članovima i koje su pravne posljedice ugovaranja, na koji se način izvršavaju dodatne činidbe ali i što u slučaju neispunjenja. Naposljetku je objašnjen i način na koji se prenosi poslovni udio ako je uz njega vezana obveza na dodatnu činidbu, spomenuto kada se vraćaju uplate s naslova dodatnih činidbi te naravno opisan njihov prestanak.

Cilj samoga rada jest prikazati kako su dodatne činidbe i mogućnost njihovog preuzimanja navedene u društvenom ugovoru regulirane u hrvatskom pravnom sustavu. Njemački i hrvatski pravni sustav pokazuju mnogo sličnosti u pogledu definiranja dodatnih činidbi, pa su u izradi rada korišteni i članci iz njemačkog Zakona o društvu s ograničenom odgovornošću (Gesetz betreffend der Gesellschaft mit beschränkter Haftung, u nastavku: GmbHG) prema kojem je u usporedbi s hrvatskim Zakonom u trgovačkim društvima (u nastavku: ZTD) ukazano na temeljne sličnosti i razlike u uređenju dodatnih činidbi u hrvatskom i njemačkom pravnom sustavu.

2. POJAM DODATNIH ČINIDBI

„Dodatne činidbe mogu se definirati kao dodatne uplate novca ili ispunjenje drugih činidbi koje imaju imovinsku vrijednost, a na koje su se, pored uplate uloga, obvezali članovi društva društvenim ugovorom, a koje ne utječu na povećanje temeljnog kapitala društva.“¹ Za početak treba naglasiti kako su dodatne činidbe obveza članova društva s ograničenom odgovornošću jedino ako ih se ugovori u društvenom ugovoru. Prema zakonu o trgovačkim društvima postoje dodatne činidbe koje se sastoje od uplate novaca te druge činidbe koje imaju određenu imovinsku vrijednost.

Dakle, one ne predstavljaju ulaganje člana u društvo za određeni poslovni udio te predstavljaju obvezu člana samo ako je ugovoreno. Kao što je navedeno u uvodu rada, društvenim ugovorom se utvrđuju prava i obveze koje članovi društva imaju prema društvu, te stoga obveze članova mogu biti šire ovisno o dogovoru članova i odredbi društvenog ugovora.

Prema članku 398. Zakona o trgovačkim društvima, glavna obveza člana društva s ograničenom odgovornošću jest uplata uloga u samo društvo.² Premda nije propisano zakonom, obveza članova je također i lojalno postupanje kako prema društvu tako i prema članovima.³

Osim uplate uloga članovi se mogu obvezati i na dodatne činidbe. Prema čl. 391. ZTD-a definiramo ih kao obvezu članova na dodatne uplate novca u društvo ili obavljanje kakvih drugih činidbi s imovinskom vrijednošću, a koje su preuzete društvenim ugovorom.

Glavne značajke dodatnih činidbi jesu da:⁴

- dodatne činidbe moraju biti predviđene društvenim ugovorom;
- dodatne novčane činidbe može preuzeti i samo jedan član ili više njih;
- dodatne činidbe ne povećavaju temeljni kapital, već ulaze u rezerve kapitala;
- neispunjenje dodatnih činidbi može dovesti do isključenja člana iz društva.

Razlikuju se dvije vrste dodatnih činidbi:

¹PretnarAbičić, S. „Dodatne činidbe u društvu s ograničenom odgovornošću“, Knjižnica za računovođe, 2021., dostupno na: <https://www.racunovodja.hr/33/dodatne-cinidbe-u-drustvu-s-ogranicenom-odgovornoscu-uniqueidmRRWSbk196E4DjKfQ6pChAheL-SkszJ0LE2jgg4BV9GDIKU1Knbodg/> (27.9.2022.)

² Zakon o trgovačkim društvima, čl. 398., NN br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22

³Barbić, J. *Pravo društava, knjiga druga, Društva kapitala, svezak II., Društva s ograničenom odgovornošću, Društvo za uzajamno osiguranje, Kreditna unija*, Peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb, 2010., str 192.

⁴ Bogdanović, O. 'Dodatne činidbe u društvu s ograničenom odgovornošću', *Pravnik*, 46(93), 2013., str. 149-166.

1. Dodatne novčane činidbe,
2. Dodatne nenovčane činidbe koje imaju imovinsku vrijednost.

Dodatne činidbe moramo razlikovati od drugih obveza (kao što su npr. obveze na uplatu uloga, zajma kojim se nadomješta kapital i dr.) i shvatiti da ugovaranjem dodatnih činidbi nastaju osim obveznopравnih i statusnopravne posljedice (da bi se poslovni udio opterećen dodatnim činidbama prenio potrebna je suglasnost društva, prijenosom takvog udjela se na stjecatelja prenosi i obveza na dodatne činidbe i dr.)

2.1. Dodatne uplate novca

Dodatne činidbe u vidu uplata u novcu predstavljaju dodatni doprinos članova društva na koji su obvezani društvenim ugovorom uz obvezu uplate temeljnog uloga. Dodatne uplate neće biti sadržane u temeljnom kapitalu već će se, knjigovodstveno gledano, voditi kao kapitalne pričuve odnosno rezerve kapitala.

Svrha dodatnih činidba u novcu jest povećanje imovine koje društvo koristi za poslovanje, a koja se, za razliku od temeljnog uloga, u određenim uvjetima može vratiti članovima društva.⁵

Dodatne činidbe u novcu su zapravo dodatne uplate novca čiji iznos, prema Zakonu o trgovačkim društvima čl. 391. st 3. i 4., može biti unaprijed određen i ograničen ili se može raditi o iznosu koji nije unaprijed određen te čija se svota može naknadno odrediti. Dodatne činidbe u novcu mogu biti ograničene određenim iznosom ili neograničene.

Dodatne uplate novca u društvo nisu toliko strogo regulirane kao povećavanje temeljnog kapitala. Upravo zbog toga dodatne novčane činidbe omogućuju društvu da vodi elastičniji politiku kapitala te politiku financiranja društva. Na taj će način društvo biti u mogućnosti pribaviti sredstva za financiranje poslovanja po uvjetima povoljnijim od onih na tržištu.

Društvo na novčane uplate može zaračunavati kamate, no bitno je razlikovati dodatnu uplatu propisanu društvenim ugovorom odnosno dodatnim činidbama od zajma danog društvu od strane člana društva. No, uz to treba također imati na umu da se i dodatnim činidbama može zahtijevati od članova da daju zajam društvu.

⁵Slakoper, Z. op. cit., str. 32.

Novčane obveze koje članovi, prema društvu, mogu preuzeti su npr. da društvu daju zajam; da preuzmu pojedine dugove društva; preuzimanje obveze plaćanja *agia* kod stjecanja poslovnog udjela; da pokriju gubitke društva i sl.

Po ZTD-u se razlikuju:

- neograničena obveza na dodatne uplate novca s neograničenim pravom napuštanja poslovnog udjela (čl. 391. st. 1. i 4. ZTD-a),
- ograničena obveza na dodatne uplate novca uz isključenje prava napuštanja poslovnog udjela, ali uz mogućnost da se člana kaducira (čl. 391. st. 1. i 3. ZTD-a),
- neograničena obveza na dodatne uplate novca s ograničenim pravom napuštanja poslovnog udjela (čl. 391. st. 4. reč. 6. ZTD).

Postoji i mogućnost da se društvenim ugovorom odredi da se do određene visine novčane činidbe primjenjuju pravila za ograničenu obvezu dodatne činidbe bez prava napuštanja poslovnog udjela, a preko zadane granice pravila za neograničenu obvezu uz ograničeno ili neograničeno pravo napuštanja poslovnog udjela.⁶

U slučaju navedenih dodatnih uplata novca, nije potrebno u istoj mjeri poštivati pravila kao u slučaju povećavanja temeljnog kapitala, niti pravila koja su propisana za zajam kojim se kapital povećava.⁷ Zbog tih razlika u normiranju uvelike je olakšano stjecanje kapitala potrebnog za normalno funkcioniranje društva i omogućeno njegovo rasterećenije financiranje.

Dodatne uplate novca propisuju se društvenim ugovorom kako bi se naznačilo postojanje obveze članovima društva te kako bi se istima omogućilo upravljanje odnosno odlučivanje o tim uplatama. U suprotnom se odluka o dodatnim uplatama donosi jednoglasnim odlučivanjem članova društva na skupštini, tj. tročetvrtinskom većinom glasova ako je to omogućeno odredbom u sklopu prethodno sklopljenog društvenog ugovora između članova društva.⁸

Sve do izmjene i dopune ZTD-a 2007. godine, obveza dodatne uplate u novcu određivala se u razmjeru s poslovnim udjelima članova društva. Takva odredba jest bila prisilna te svaka različita odredba društvenog ugovora nije bila važeća. Od 2007. godine ovakva

⁶Barbić, J. (2010.), op. cit., str. 222.

⁷ Česić, Z. *Ispunjenje dodatnih činidaba člana društva s ograničenom odgovornošću*, Računovodstvo, revizija i financije, 20 (2010) 6, 2010., str. 159.

⁸Slakoper, Z., op. cit., str. 32.

odredba više nije na snazi te se društvenim ugovorom mogu odrediti iznosi dodatnih uplata u novcu koji nisu nužno razmjerni s poslovnim udjelom člana društva.⁹

Obveza uplate dodatnog uloga postaje važeća od trenutka unošenja u društveni ugovor te ju je dužan ispuniti svaki član društva na kojeg se obveza odnosi. Dospijeće propisane obveze određuju sami članovi društva na skupštini ako za danu obvezu nije ugovorom propisana posebna većina glasova već se odluka donosi običnom većinom glasova.

Položaj člana društva s obzirom na dodatne uplate u novcu ovisiti će o činjenici je li njegova obveza dodatne uplate ograničena ili je neograničena. Već je spomenuto postojanje ograničene odnosno neograničene obveze dodatnih uplata u novcu. Dakle, ograničena uplata je unaprijed utvrđena točno određenim iznosom dok, suprotno tome, neograničena uplata nije unaprijed utvrđena.

Ukoliko član društva ne izvrši ograničenu obvezu dodatne novčane uplate po njenom dospelju, na iznos potrebne uplate mogu se primijeniti odredbe o zakašnjenju s uplatom uloga za poslovni udio ukoliko nije suprotno određeno društvenim ugovorom. Odredbom o zakašnjenju s uplatom uloga za poslovni udio predviđeno je zaračunavanje zateznih kamata koje je član društva obavezan platiti uz uplatu dodatnog novčanog uloga, mogućnost kaduciranja, odgovornost za prednike ili neki drugi vid kazne koji je predodređen odredbama iz društvenog ugovora o zakašnjenju s dodatnom uplatom.

Ako društvo želi uvesti obvezu dodatnih uplata koje nisu ograničene iznosom ne treba tražiti suglasnost od osoba koje na poslovnim udjelima pojedinih članova imaju ograničena stvarna prava (npr. založnih vjerovnika, plodouživatelja). Ograničena stvarna prava prestaju važiti javnom prodajom poslovnog udjela ili u slučaju kada društvo steče poslovni udio ako prodajom nije uspješno podmirena obveza dodatnih novčanih uplata.

Ovakva pravila postoje kako bi društvo moglo osigurati da će dodatne uplate ugovorene društvenim ugovorom uistinu i biti uplaćene i osigurane društvu, čak i onda kada član društva ne ispuni svoju obvezu uplate.

2.1.1. Usporedba uplate uloga za poslovne udjele i dodatnih uplata u novcu

Bitno je razlikovati uplate novčanih uloga za poslovne udjele te dodatne uplate u novcu. Kao što je ranije u radu naglašeno, jedna od temeljnih obveza članova u društvu s ograničenom

⁹ Barbić, J. (2010.) op. cit., str. 223.

odgovornošću jest uplata uloga za poslovne udjele koje član preuzima, kako kod osnivanja tako i kod eventualnog uvećavanja temeljnog kapitala. Navedenu obvezu član preuzima sklapanjem društvenog ugovora i ona postoji sve dok postoji samo društvo. Uplatom uloga stječe se poslovni udio koji predstavlja skup članskih prava i obveza, a na taj način nastaje temeljni kapital društva. U isto vrijeme članovi, koji su ujedno i osnivači društva, društvenim ugovorom moraju definirati visinu uloga kao i dospijeće same obveze, pritom uzimajući u obzir članak 390. Zakona o trgovačkim društvima posebno dijelove koji se tiču načina uplate i unosa uloga u društvo pred upis u sudski registar.

Nominalni iznos poslovnog udjela ne može biti manji od 200,00 kuna te mora biti izražen cijelim brojem koji je višekratnik broja sto. Način uplate, odnosno unosa uloga uređen je čl. 390. ZTD-a koji određuje najniži iznos uplata uloga u novcu, odnosno način unosa stvari i prava u društvo. Prije upisa osnivanja društva u sudski registar svaki član društva mora uplatiti najmanje četvrtinu uloga za preuzeti poslovni udio kojega uplaćuje u novcu. Pritom ukupni iznos svih uplata u novcu ne može biti manji od jedne četvrtine temeljnog kapitala. Ta se dva uvjeta moraju kumulativno ispuniti.

Izričito je propisano u čl. 398. st. 2. i 3. ZTD-a da se pojedinim članovima ne može olakšati, odgoditi ili ih se osloboditi obveze uplaćivanja uloga te ne mogu svoje tražbine s naslova uplata uloga kompenzirati s tražbinama protiv društva. U slučaju da dođe do smanjivanja temeljnog kapitala, propisana je iznimka prema čl. 398. st. 6. ZTD-a da se članovi mogu osloboditi od obveze plaćanja uloga, ali maksimalno do iznosa smanjenja tog kapitala.

Suprotno tome, dodatne činidbe predviđene su društvenim ugovorom, a predstavljaju obveze dodatnih uplata novca ili druge činidbe koje sadrže imovinsku vrijednost, a koje jedan ili nekoliko članova preuzimaju pored uplate uloga, prema čl. 391. st. 1. ZTD-a. Dodatne činidbe nisu uključene u temeljni kapital niti ga povećavaju već se evidentiraju u rezervama kapitala prema čl. 391. st. 1. reč. 2. i čl. 406a st. 1. t. 3. ZTD-a. Članovi društva su samostalno ovlašteni utvrditi vrijeme ispunjenja dodatnih činidbi, budući da odredba o tome više nije sadržana u ZTD-u.¹⁰

Dodatne činidbe određene su društvenim ugovorom te bi njegovom izmjenom moglo doći do prestanka obveze člana na dodatne činidbe. Da bi se donijela takva odluka, potrebna je odluka članova društva u obliku privatne isprave koju je potvrdio javni bilježnik, javnobilježničkog zapisa ili akta, a odluku bi moralo potkrijepiti tri četvrtine glasova društva te

¹⁰Česić, Z. op. cit. (bilj. 13), str. 162.

bi imala učinak u trenutku upisa u sudski registar. Također je u pravnoj teoriji rašireno mišljenje kako bi član društva mogao biti oslobođen od obveze na dodatne činidbe, ali da se pri tome poštuje načelo jednakog položaja članova u društvu.¹¹

2.2. Dodatne nenovčane činidbe

Dodatne nenovčane činidbe Zakonom nisu toliko strogo uređene kao i dodatne novčane činidbe. Pod dodatne nenovčane činidbe, uređene člankom 391. st. 6. ZTD-a, svrstavamo one činidbe na koje se obvezuju jedan ili više članova a koje, iako se ne sastoje u isplati novca, imaju imovinsku vrijednost.¹²

Kada se dakle član društva, ili više njih, obvežu izvršiti takvu činidbu potrebno je u društvenom ugovoru odrediti koji su opseg i pretpostavke ispunjenja navedenih činidbi, kriterij za definiranje naknade koje je društvo dužno platiti i ugovorna kazna ako se dodatne činidbe ne ispune.¹³

I kod nenovčanih činidbi bitno je naglasiti kako one nemaju veze sa povećanjem temeljnog kapitala odnosno sa obvezom uplate uloga za poslovni udio. Predmet nenovčanih činidbi može biti sve što ujedno može biti i predmet obveznopravnog ugovora, kao npr. činjenje, propuštanje, trpljenje ili predaja u korist društva. Uz njih se može vezati i određeni rok ili uvjet.¹⁴

Obveza obavljanja dodatnih nenovčanih radnji dodatna je obveza koju član društva preuzima uz obvezu uplate uloga. To je također obveza članova, ali postoji samo za one članove koji se na nju obvezuju. Sukladno izričitoj odredbi ZTD-a, dodatnim novčanim i nenovčanim činidbama ne povećava se temeljni kapital, već se evidentiraju u rezervama kapitala i mogu se koristiti u zakonom propisane svrhe.

Dakle, dodatne nenovčane činidbe podrazumijevaju sve ono, osim činidbi koje se sastoje u isplati novca, za što se jedan ili više članova mogu obvezati da će predati ili učiniti za dobrobit društva, a što je propisano društvenim ugovorom. Ne postoji unaprijed određen broj ili vrsta potencijalnih činidbi za koje se član može obvezati, ali bitno je istaknuti da, kad je riječ

¹¹ Barbić, J. op. cit. (bilj. 5), str. 221.

¹² loc. cit.

¹³ Petrović, S., Ceronja, P., op. cit., str. 199.

¹⁴ Fleischer, S., Goette: MünchenerKommentar zum GmbHG, 1. Auflage, 2010, Band 1, § 3, Randnummer (u nastavku: RdN): 74, Beck online, https://beck-online.beck.de/?vpath=bibdata/komm/MuekoGmbHG_1_Band1/%20cont/MuekoGmbHG.inhaltsverzeichnis.htm 74.

o nenovčanim činidbama, radi se primarno o osobnom, a ne kapitalnom odnosu člana prema društvu jer se time „olabavljuje kapitalna struktura društva“.¹⁵ Dodatne nenovčane činidbe najčešće čine razne vrste osobnih i imovinskih obveza koje su usmjerene na davanje odnosno propuštanje od strane jednog ili više članova društva.

Pored pravila koje propisuje ZTD, na ugovaranje dodatnih činidbi se odnosi i čl. 2. Zakona o obveznim odnosima (u nastavku: ZOO) koji navodi opća pravila koja predstavljaju ograničenja u pogledu činidbe, čime se propisuje da dodatne nenovčane činidbe ne smiju biti suprotne Ustavu Republike Hrvatske niti moralu društva i prisilnim propisima.

Prema Slakoperu¹⁶ i Ćesiću¹⁷ možemo razlikovati osobne te imovinske obveze. Imovinske obveze jesu one kojima se obvezuje isporuka robe nekom društvu, kupnja određene robe od nekog društva, prijenos naknadnih usavršavanja određenog izuma društvu, prodaja nekretnina, kao i davanje nekretnina/pokretnina u zakup. Osobne obveze podrazumijevaju vođenje poslova i sustezanje od gospodarske utakmice sa društvom.

Za ugovaranje dodatnih nenovčanih činidbi nije potrebna suglasnost svih članova društva već samo onih koji se obvezuju na izvršavanje dodatnih nenovčanih činidbi, a za neispunjenje, odnosno kašnjenje sa ispunjenjem obveze može biti propisana kazna.

Bitno je naglasiti razliku između unosa stvari i prava u društvo na ime uplate uloga za poslovni udio od dodatnih novčanih činidbi. Pri unosu stvari i prava na ime uplate uloga za poslovni udio nominalna vrijednost tih stvari i prava biti će upisana te će se voditi kao dio temeljnog kapitala društva, što pri ispunjenju dodatnih nenovčanih činidbi nije slučaj. Također, unos stvari i prava na ime uloga obuhvaća stroga pravila kao što je npr. „*unos stvari i prava u društvo prije upisa društva u sudski registar odnosno prije upisa povećanja temeljnog kapitala u sudski registar, ocjena suda je li vrijednost unesene stvari odnosno prava znatno manja od nominalnog iznosa poslovnog udjela koji se time uplaćuje i slično.*“¹⁸

¹⁵Slakoper, Z., op. cit., str. 34.-35.

¹⁶loc. cit.

¹⁷ Ćesić, Z. op. cit., (bilj. 13), str. 162.

¹⁸Barbić, J. (2010.), op. cit., str. 228.

3. PREUZIMANJE OBVEZE

3.1. Ugovaranje dodatnih činidbi

Kako kaže čl. 388 1. t. 6. ZTD-a nužno je da dodatne činidbe budu određene društvenim ugovorom. Dakle, odredba o dodatnim činidbama u društvu predstavlja materijalnu fakultativnu odredbu društvenog ugovora odnosno odredbu koja mora biti unesena u društveni ugovor kako bi imala učinak dodatne činidbe.¹⁹

Kako bi se preuzela takva obveza za dodatne činidbe, pri samom sklapanju društvenog ugovora potrebna je suglasnost svih članova društva iz razloga što se društvo s ograničenom odgovornošću i osniva temeljem društvenog ugovora kojeg su obvezni potpisati svi članovi društva odnosno osnivači društva. No obvezu dodatnih činidbi nisu primorani preuzeti svi članovi društva. Obvezu dodatnih činidbi može preuzeti jedan član društva, više članova ili pak svi članovi društva.

Kod sklapanja društvenog ugovora potrebna je suglasnost svih članova kako bi se preuzela obveza na dodatne činidbe. Ukoliko će se članovi kasnijim izmjenama društvenog ugovora obvezati na dodatne činidbe, potrebno je najmanje tri četvrtine glasova kako bi se donijela odluka o izmjeni društvenog ugovora, prema čl. 455. st. 1. ZTD-a, kao i suglasnost onog člana koji će preuzeti tu obvezu.

3.1.1. Ugovaranje dodatnih uplata novca

Dodatne uplate novca mogu se ugovoriti u sklopu društvenog ugovora na dva različita načina:²⁰

1. U društveni ugovor unosi se naznaka o postojanju obveze dodatnih uplata novca, prema čl. 391. st. 2. ZTD-a
2. Društvenim ugovorom odredi se mogućnost da članovi donose odluku da će društvu izvršiti dodana plaćanja.

¹⁹Gorenc V.; Ćesić, Z.; Buljan, V.; Brkanić, V. Komentar Zakona o trgovačkim društvima, *RriF-PLUS*, Zagreb, 2008., str. 873.

²⁰Barbić, J. op. cit. (bilj. 5), str. 224.

U drugom slučaju članovi ne odlučuju koliko će te obveze iznositi, već se njihov iznos, vrijeme te način ispunjenja određuju društvenim ugovorom. Na članovima je jedino da odluče hoće li obveza na dodatne uplate novca doista i postojati.²¹

Kod situacije kada se u društvenom ugovoru naznači mogućnost da članovi odluče da će se obvezati na dodatne uplate novca, takva odluka se može donijeti jednoglasno. Prema čl. 391. st. 2. ZTD-a društvenim ugovorom je međutim moguće propisati da se o tome odlučuje dvotrećinskom većinom, uz suglasnost onog člana koju takvu obvezu i preuzima.²²

3.1.2. Ugovaranje dodatnih nenovčanih činidbi

Za ugovaranje dodatnih nenovčanih činidbi nije potrebna suglasnost svih članova društva već samo onih koji se obvezuju na izvršavanje dodatnih nenovčanih činidbi. Kako bi nenovčana činidba bila pravilno i valjana ugovorena, potrebno je unaprijed utvrditi određene elemente.

Ti elementi prvenstveno uključuju određivanje i opis same činidbe odnosno činidbi koje se ugovaraju, one moraju biti precizno određene tako da je određen predmet obveze u obveznom pravu. Npr. ako se kao činidba odredi davanje jamstava odnosno sigurnosti trećim stranama za ispunjenje obveza društva, takva će se činidba smatrati nedovoljno određenom.²³

Činidba bi trebala:

- Predstavljati ljudsku radnju,
- Imati imovinski karakter,
- Biti moguća,
- Biti pravno dopuštena,
- Biti određena ili barem mora postojati mogućnost da se odredi.²⁴

Nadalje je bitno odrediti opseg te pretpostavke za ispunjenje nenovčanih činidbi, u slučaju kada je činidbu moguće kvantitativno mjeriti potrebno je i iskazati određene količinu. Osim kvantitativnog aspekta, potrebno je i odrediti novčanu vrijednost odnosno cijenu činidbe.

²¹Ibid., str. 224.

²²Ibid., str. 219.

²³Slakoper, Z., op. cit., str. 35.

²⁴Klarić, P.; Vedriš, M. *Građansko pravo*, Narodne novine, Zagreb, 2009., str. 90.-92.

Čl. 391. st. 6. ZTD-a propisuje da društvo mora odrediti „mjerila za određivanje naknade koju za to društvo treba platiti“²⁵ kao vrijednost nenovčane činidbe.

No prema Slakoperu²⁶ nema prepreke da se za nenovčanu činidbu jednostavno odredi, novčana vrijednost ili naknada činidbe umjesto mjerila za određivanje vrijednosti te činidbe. Prema čl. 406. st. 3. naknada za nenovčanu činidbu ne smije biti veća od vrijednosti same činidbe odnosno mora biti razmjerna toj dodatnoj činidbi. Ova odredba ne odnosi se na ugovorenu, već na isplaćenu novčanu svotu. Ipak, ako i dođe do situacije u kojoj su plaćanja društva veća od vrijednosti činidbe, prema čl. 407. ZTD-a primijeniti će se odredba o nedopuštenim primanjima.²⁷

Zadnji element koji je potrebno odrediti pri ugovaranju dodatnih nenovčanih činidbi jest ugovaranje kazni u slučaju da član koji je obvezan na izvršenje nenovčane činidbe istu ne ispuni ili kasni sa ispunjenjem obveze. Budući da se ZTD ne bavi pobliže tom materijom, primijenit će se mjerodavna pravila obveznog prava prema ZOO-u, kako za način određivanja kazne tako i za druga relevantna pitanja koja su vezana uz samu kaznu.

4. ISPUNJAVANJE DODATNIH ČINIDBI

O vremenu dospijevanja obveze ispunjenja dodatnih činidbi odlučivati će sami članovi društvenim ugovorom, budući da ZTD o tome ne sadrži odredbu. Nekada se od članova zahtijeva da se dodatne činidbe ispune prije upisa društva u sudski registar a moguće je i da, uz određene mogućnosti vraćanja uplaćenog, dođe do toga da se dodatne novčane činidbe uplate prije no što se uplate novčani ulozi.

Sukladno čl. 394. st. 6. ZTD-a, dokaz o ispunjenju dodatnih činidbi koje su predviđene društvenim ugovorom i kojima društvo može slobodno raspolagati, prilaže se zajedno sa prijavom upisa društva u sudski registar, ali samo ako je dodatne činidbe potrebno ispuniti prije upisa.²⁸

²⁵Zakon o trgovačkim društvima, čl. 391., NN br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22

²⁶Slakoper, Z., (2011), op. cit., str. 35.

²⁷Bogdanović, op. cit. Str. 159.

²⁸Ibid.

O dospijeću obveze član društva, odnosno imatelj poslovnog udjela, je obavezan obaviti dodatne uplate novca. Obveza dospijeva ili odmah, kada uprava odmah može zahtijevati ispunjenje, ili se ono može definirati u društvenom ugovoru dogovorom članova.²⁹

Mogući problemi kod ispunjenja dodatnih činidbi su u slučaju da koji član dodatnu činidbu ne ispuni ili ju neuredno ispuni. Zastupljeno je mišljenje da neispunjenje dodatne činidbe može biti jedan od razloga isključenja člana.³⁰

5. POSLJEDICE NEISPUNJAVANJA OBVEZE

Ako obveza dodatne uplate novca nije unaprijed određena iznosom, visina obveze može biti iznad očekivanja člana društva. U tom slučaju član društva koji je u cijelosti uplatio svoji dio uloga za poslovni udio se može osloboditi spomenute obveze na način da u roku od jednog mjeseca od zahtijeva za dodatnom uplatom preda svoji poslovni udio u društvu na raspolaganje.

Ukoliko član ne preda svoji poslovni udjel društvu na raspolaganje i ne ispuni obvezu dodatne uplate, društvo ima pravo samostalno odlučiti o raspolaganju poslovnog udjela člana. Poslovni udio će zatim biti izložen prodaji javnim nadmetanje ili, ako je to omogućeno odredbom u sklopu društvenog ugovora, na neki drugi način. Prodajom poslovnog udjela društvo će nabaviti sredstva potrebna za ispunjenje prethodno neispunjene obveze dodatne novčane uplate potrebne društvu za obavljanje redovnog poslovanja.³¹

Predaja poslovnog udjela na raspolaganje za sobom nosi određene posljedice. Posljedice napuštanja poslovnog udjela jesu:

- a) da se odgovornost člana društva za plaćanje dodatnih novčanih iznosa društvu ograničava na vrijednost poslovnog udjela koji je na raspolaganju društvu,
- b) da poslovni udio stoji na raspolaganju društvu koje ga može samo unovčiti i ne smije njime raspolagati na drugi način i
- c) da društvo može poslovnim udjelom slobodno raspolagati, ako ga ne može unovčiti.³²

²⁹Barbić, J. op. cit. (bilj. 5), str. 224

³⁰Gorenc V.; Ćesić, Z.; Buljan, V.; Brkanić, V. op.cit. (bilj.7) str. 891.

³¹Slakoper, Z., op. cit., str. 32.-33.

³²Barbić, J. (2010.), op. cit., str. 225.

Sukladno čl. 391. st. 3. reč. 1. ZTD-a, na člana koji ne ispuni obvezu u očekivanom vremenu primjenjivat će se odredbe o zakašnjenju uplate uloga. Tada bi prednik člana odgovarao do onog iznosa obveze u vrijeme kada se u knjigu poslovnih udjela podnijela prijava za njegov izlazak iz društva, ukoliko se radi o ograničenoj obvezi.³³

No kada se radi o obvezi novčane uplate koja nije ograničena definiranim iznosom, a društvenim ugovorom nije predviđeno što drugo, primjenjivati će se iste odredbe zakona o zakašnjenju s uplatom uloga ako one ne prelaze iznos koji je određen društvenim ugovorom, prema čl. 391. st. 3. reč. 1. ZTD-a.

S obzirom na to da bi, kod obaveza dodatne uplate novca koje nisu unaprijed ograničene iznosom, takve sume mogle biti jako velike i sustav je u tom pogledu podrobnije uređen. Način na koji se član, koji je u cijelosti uplatio ulog u društvo, oslobađa obveze na dodatne uplate novca je da svoj poslovni udio stavi društvu na raspolaganje i to u roku mjesec dana od kada se od njega zahtijevalo takvo plaćanje. Smatrat će se da je poslovni udio stavio na raspolaganje, te će ga o tome društvo obavijestiti preporučenim pismom, u slučaju da u tom roku niti plati niti se okoristi ranije spomenutim pravom. Rok nije moguće skratiti a kada član dade takvo očitovanje, za koje nije propisan kakav poseban oblik, nije ga moguće povući.³⁴

Poslovni udio takvog člana se u dodatnom roku od mjesec dana mora izložiti prodaji javnim nadmetanjem ili, ako se član s time suglasi, prodaji na drugi način. Ostvarenim se iznosom podmiruju troškovi prodaje i dodatna plaćanja, a višak se isplaćuje članu društva.

Založno će pravo prestati ako je takvim pravom bio opterećen poslovni udio koji je prodan. Založni vjerovnik steći će zamjensko založno pravo na eventualnom višku koji se isplaćuje članu društva čiji se poslovni udio prodavao.³⁵

U slučaju da iznos dobiven prodajom udjela nije dovoljan za podmirenje tražbine, prema čl. 391. st. 4. reč. 5. ZTD-a poslovni će udio pripasti društvu i društvo ga smije, za vlastiti račun, otuđiti. Društvo će taj udio koristiti kao obeštećenje neispunjenih dodatnih činidbi i stječe ga slobodno od prethodno zasnovanih založnih prava.³⁶

³³Bogdanović, O. op. cit. Str. 163.

³⁴Barbić, J. op. cit. (bilj. 5), str. 225.

³⁵Miladin, P. *Pravni položaj zalogopravnika poslovnih udjela u društvu s ograničenom odgovornošću*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu: 58(2008), str. 521.

³⁶Miladin, P. op. cit. (bilj. 89), str. 521.

6. PRESTANAK DODATNIH ČINIDBI

Naime, postoji nekoliko načina za prestanak dodatnih činidbi, a oni su većinom obrađeni kroz prethodna poglavlja rada.

Uz ispunjenje dodatnih činidbi, drugi od načina za prestanak sukladno čl. 454.-456. ZTD-a jest izmjena društvenog ugovora. Moguće je i da društvo nekog od članova oslobodi te obveze.³⁷

Prema čl. 420. St. 2. ZTD-a član može istupiti iz društva te se na taj način osloboditi dodatnih činidbi ili uz opravdan razlog biti isključen iz društva. Također, ukoliko član nije uplatio ulog, sukladno čl. 400. ZTD-a, može doći do kaduciranja člana, ali u tom slučaju poslovni udio nije promijenjen te ga dodatne činidbe i dalje opterećuju, osim u slučaju strogo osobnih obveza. Članu će ostati prava i obveze nastale do isključenja, a dok društvo drži poslovni udio kao povjerenik, prava i obveze će mirovati.³⁸

7. PRIJENOS POSLOVNOG UDJELA

Poslovni udio pruža skup članskih obveza i prava i simbolizira članstvo u društvu, ali njegovim prijenosom ujedno se prenosi i samo članstvo.³⁹

Zakon o trgovačkim društvima regulira izvedene (derivativne) načine stjecanja članstva raspolaganjem poslovnim udjelom kroz prijenos i nasljeđivanje. Ukoliko su uz poslovni udio povezane i dodatne činidbe, tada će na stjecatelja prijeći i te obveze, ali samo ako nisu osobne naravi te je za prijenos takvog udjela uz koji je povezana i obveza dodatne činidbe pribavljena suglasnost društva, prema čl. 412. st. 4. reč. 2. ZTD-a.

Poslovni se udio prenosi cesijom.⁴⁰ Cesija predstavlja ugovor prema kojemu vjerovnik (cedent) prenosi svoje potraživanje koje ima od dužnika (cesusa), na cesionara odnosno novog vjerovnika. Takav je ugovor uređen u Zakonu o obveznim odnosima, čl. 80.-89.

³⁷Ibid.

³⁸Barbić, op. cit. (bilj. 5), str. 205.-207.

³⁹Barbić, J. Novela Zakona o trgovačkim društvima iz 2009. i poslovni udio u društvu s ograničenom odgovornošću, *Pravo u gospodarstvu: časopis za gospodarsko-pravnu teoriju i praksu*, 50 (2011), 1, 2011., str. 191.-192.

⁴⁰Ibid. str. 74.

Prilikom prijenosa poslovnog udjela, važno je razlikovati oba pravna posla – prvi posao koji predstavlja preuzimanje obveze prijenosa udjela te drugi pravni posao kojim će se prenijeti poslovni udio, što je navedeno u čl. 412. st. 3. ZTD-a. Moguće je da se ovi poslovi sklope odjednom ili odvojeno, odnosno u obliku jedne ili dvije isprave, a svaki od njih sadrži svoju pravnu sudbinu, dok prvi služi ispunjenju drugoga.⁴¹ Također, prema čl. 412. st. 3. Zakona o trgovačkim društvima, oba pravna posla moraju biti sklopljena u obliku privatne isprave potvrđene od strane javnog bilježnika ili u obliku javnobilježničkog akta.

Takav je oblik propisan zakonom i važan uvjet valjanosti i nastanka ugovora te ukoliko se sklopi u drugom obliku, biti će ništetan. Iz tog razloga, u čl. 286. st. 1. ZOO-a propisana je neobaveznost oblika u kojemu će se ugovor sklopiti, osim u slučaju kada je zakonom drugačije propisano kao što je prethodno spomenuto, ili ako su obje stranke ugovorile određeni oblik za nastanak i valjanost ugovora.

Društvo ima izniman interes znati tko je obavezan ispuniti dodatne činidbe kao i je li član u mogućnosti ispuniti ih, pa je uz obvezu ispunjenja dodatnih činidbi još potrebno dobiti suglasnost društva za prijenos poslovnog udjela. Ta pretpostavka predstavlja statusno pravnu posljedicu ugovaranja dodatnih činidbi.

7.1. Davanje suglasnosti za prijenos poslovnog udjela

Suglasnost je moguće dati unaprijed kako bi pravni posao stvorio učinak prijenosa udjela svojim sklapanjem, ili nakon pravnog posla u kojem slučaju pravni posao postaje pendentan do dobivanja suglasnosti koja zatim ima povratan učinak, odnosno prijenos je od početka valjan (*ex. tunc*).⁴²

ZTD-om nije određeno tko točno može dati suglasnost za prijenos udjela, već postoji više različitih mogućnosti. Moguće je ovlastiti upravu, nadzorni odbor, skupštinu, neke od članova društva ili nekoj kolegij, ali se ne može ovlastiti nekoga tko je izvan društva za davanje suglasnosti zato što se radi izričito o odnosima između društva i članova.⁴³

Što se tiče samog roka za davanje suglasnosti, zastupljeno je mišljenje kako se on može odrediti društvenim ugovorom ili ako nije njime određen rok, onda je suglasnost potrebno dati u primjerenom vremenu, podrazumijevajući da ne dođe do zlorabe ovlasti za odlučivanje ili šikanoznog postupanja (npr. odbijanje uz nenavođenje konkretnog razloga).⁴⁴

⁴¹Ibid str. 107.

⁴²Barbić, J. op. cit. (bilj. 5), str. 120.

⁴³Ibid., str. 124.

⁴⁴Ibid., str. 124.-125.

Razlozi odbijanja davanja suglasnosti moguće je propisati društvenim ugovorom-suglasnost se može odbiti bez navedenog razloga, uz točno naveden razlog ili radi važnog razloga. U slučaju da društvo neosnovano odbija dati suglasnost, ZTD u čl. 413. st. 1. predviđa mogućnost da se suglasnost zamjeni odlukom suda, a trgovački je sud (prema čl. 40. st. 1) na čijem se području nalazi sjedište društva nadležan za odlučivanje o davanju suglasnosti.⁴⁵

Ovdje razlikujemo dva slučaja:

1. kada je ulog u cijelosti uplaćen i
2. kada ulog nije u cijelosti uplaćen.

Kada je ulog za poslovni udio uplaćen u potpunosti, o davanju suglasnosti odlučivati će sud u izvanparničnom postupku prema čl. 40. st. 2. ZTD-a. Sud će dozvoliti prijenos u slučaju da budu ispunjene jasno propisane pretpostavke. Prema čl. 413. st. 1. ZTD-a potrebno je da ne postoje valjani razlozi za uskraćivanje davanja dozvole, da prijenos neće naštetiti društvu, njegovim članovima ili vjerovnicima te da sud sasluša upravu i člana društva koji traži dozvolu za prijenos prije donošenja same odluke. U slučaju da se netko od navedenih ne odazove, to neće spriječiti sud da donese odluku, ali je potrebno da im je bilo omogućeno izjašnjavanje.⁴⁶

U drugom slučaju odnosno kada ulog nije u cijelosti uplaćen, član društva bi trebao podignuti tužbu kojom zahtijeva davanje suglasnosti i to pred trgovačkim sudom nadležnim za područje gdje se nalazi sjedište trgovačkog društva.⁴⁷

Međutim, kada se radi o prijenosu poslovnih udjela uz koje je vezana i obveza na ispunjenje dodatnih činidbi, a društvo nije dalo suglasnost za taj prijenos, situacija je u određenom dijelu drukčija.

Naime, ako je ulog u cijelosti uplaćen i dodatna činidba je u potpunosti ispunjena te ne postoji mogućnost da stjecatelj bude obvezan da tu činidbu ispuni, tada će o davanju suglasnosti sud odlučivati u izvanparničnom postupku.

No, ako dodatna činidba nije ispunjena ili nije ispunjena u cijelosti i stjecatelj može biti pozvan na njeno ispunjenje, tada član društva koji namjerava prenijeti svoj poslovni udio, bez obzira na to je li ulog u cijelosti uplaćen ili nije, treba pred trgovačkim sudom podignuti tužbu kojom će zahtijevati davanje te suglasnosti.

⁴⁵Bogdanović, O. (2013). Op. cit., str. 149-166.

⁴⁶Barbić, op. cit. (bilj. 5), str. 126.

⁴⁷Bogdanović, O. (2013). op. cit. str. 162

U pravnoj je teoriji kao i u sudskoj praksi zastupljeno mišljenje kako je odbijanje pružanja suglasnosti za prenošenje poslovnog udjela opravdan razlog, prema čl. 420. st. 2. ZTD-a, za istupanje tog člana iz društva. Ovakvo mišljenje posebice se odnosi na slučajeve kada je do odbijanja došlo nekoliko puta i time se onemogućava članu društva ostvarivanje njegovih prava.⁴⁸

Kao primjer može se navesti predmet Pž- 7151/05 Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, u kojemu je sud u odluci iz 1. srpnja 2008. godine kao opravdan razlog za istupanje člana društva naveo počinjenje štete članu društva od strane uprave društva koja je na neutemeljen način odbijala dati članu društva suglasnost za prijenos njegovog poslovnog udjela, a dok je istovremeno uprava od drugih članova društva stjecala vlastite poslovne udjele.⁴⁹

8. VRAĆANJE UPLATA

„Ono što je uplaćeno na temelju obveze dodatne uplate vraća se članu društva koji je držao poslovni udio na temelju kojeg je učinjeno plaćanje u vrijeme kad je donesena odluka o povratu, a ne onome tko je društvu ispunio obvezu dodatne uplate.“⁵⁰

Stoga je ZTD-om u čl. 391. sv. 5. riječ. 3. propisano da, čak i u situacijama u kojima je društvenim ugovorom propisana mogućnost dodatne uplate prije uplate uloga, refundiranje takvih uplata svejedno nije dopušteno prije no što se ulozi ne uplate u potpunosti. Razlog tomu leži u mogućnosti da jedan član ne uplati svoj ulog u cijelosti. U tom slučaju iznos koji nije uplaćen morati će uplatiti drugi članovi društva razmjerno vlastitim poslovnim udjelima. To vrijedi u slučaju da društvo nije u mogućnosti postići da uplate izvrše pravni prednici isključenoga člana, a ne mogu niti pribaviti sredstva kroz, na primjer, prodaju poslovnog udjela tog člana.⁵¹ Iz toga možemo zaključiti da je zabrana refundiranja dodatnih uplata prije no što svi članovi uplate uloge u cjelosti svojevrсни zaštitni mehanizam kojim se u prvom redu štiti društvo, budući je propisano da ako koji član ne uplati svoj ulog tada će ta obveza pasti na ostale

⁴⁸Barbić, J. op. cit. (bilj. 5), str. 127.

⁴⁹IUS-INFO, odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske od 1. srpnja 2008. u predmetu Pž-7151/05,

http://www.iusinfo.hr/CaseSummary/Content.aspx?SOPI=SE500B7151S05D20080701&Doc=SENTENCE_HR

⁵⁰Barbić, J. (2010.), op. cit., str. 228.

⁵¹Bogdanović, O. op. cit., str. 155

članove društva, a time se isto tako pokušava natjerati one članove koji to još uvijek nisu da uplate ono što su dužni uplatiti u društvo.

U isključivoj je nadležnosti skupštine donošenje odluke o vraćanju dodatnih uplata što su ih članovi izvršili, te se donošenje takve odluke prema čl. 441. st. 2. ZTD-a ni na koji način ne može delegirati na neko drugo tijelo društva ili pojedine članove.⁵² Takvu će odluku skupština donijeti, ako društvenim ugovorom nije određeno drugačije, običnom većinom.

Dođe li do refundacije dodatnih novčanih uplata, a da za to nisu bile ispunjene pretpostavke, radi se o nedopuštenim isplatama. Nedopuštene su one isplate kojima se članovima društva nešto isplatilo protivno ZTD-u, društvenom ugovoru ili odlukama društva. Takve su isplate članovi dužni vratiti društvu.

Članovi društva mogu zadržati što im je isplaćeno temeljem podjele dobiti, ako su takve isplate primljene u dobroj vjeri, a obvezni su primljeno vratiti jedino ako je to potrebno za podmirenje vjerovnika društva. Kada su sredstva koja su nedopušteno isplaćena članu društva, a potrebna su radi namirenja vjerovnika, ne mogu naplatiti od tog člana niti od članova uprave društva, odgovaraju ostali članovi društva u skladu s veličinom vlastitih poslovnih udjela i te se obveze ne mogu osloboditi. U slučaju da su za nedopuštene isplate krivi članovi uprave, uzimajući u obzir njihovu obvezu da poslove društva vode pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika, oni solidarno nadoknađuju članovima društva ono što su članovi bili dužni zbog takvih isplata uplatiti.⁵³

Također je potrebna odluka članova društva o povratu odnosno refundaciji dodatnih uplata. Nakon donošenja odluke o povratu dodatnih uplata, istu je potrebno javno objaviti te se tek po isteku tri mjeseca od donošenja odluke može izvršiti povrat.

9. UREĐENJE DODATNIH ČINIDBI U SR NJEMAČKOJ

I u Hrvatskom i u Njemačkom pravu, govoreći o dodatnim činidbama, postoje slični instituti koji obuhvaćaju materiju koja je komplementarna. Međutim način reguliranja dodatnih činidbi u našem i u Njemačkom pravnom sistemu je donekle različit. Dodatne činidbe su po ZTD-u jedinstven pravni institut, regulirane u jednom članku zakona koji se odnosi i na novčane i na nenovčane činidbe. S druge strane Njemačko pravo poznaje dva instituta, „Nebenpflichten“

⁵²Barbić, J. op. cit. (bilj. 5), str. 226.

⁵³ Zakon o trgovačkim društvima čl. 407. i čl. 430.

i „Nachschüsse“, koji se razlikuju kako međusobno tako i od dodatnih činidbi po našem zakonu. Još jedna razlika između pravnih sistema je i to što po ZTD-u obveza na uplatu novca ne treba biti u razmjeru sa poslovnim udjelom pojedinom člana, dok je po GmbHG-u potrebno da su obveze na dodatnu uplatu novca razmjerne iznosima poslovnih udjela.⁵⁴

Glavna razlika između „Nebepflichten“ i „Nachschüsse“ je u fleksibilnosti ugovaranja putem društvenog ugovora. Polazeći od toga „Nebepflichten“ na dodatne uplate je puno fleksibilniji i moguće je da se sastoji u periodičnim uplatama koje se nadalje mogu vezivati uz rok ili uvjet.

„Nachschüsse“ također diferenciramo od „Nebepflichten“ na dodatne uplate i po tome što se njihov iznos određuje običnom većinom glasovanjem u skupštini i ne treba biti unaprijed definiran u društvenom ugovoru. Način određivanja „Nebepflichten“ na dodatne uplate u društvenom ugovoru ne smije biti uređen na takav način budući da bi takva odredba bila nevaljana jer bi bila smatrana kao nedovoljno određena.⁵⁵

Tzv. „Nebepflichten“ uključuju: plaćanja za koja ne postoji mogućnost otplate (npr. kreditiranje poduzeća, obveza preuzimanja duga društva, plaćanje *agio* pri stjecanju poslovnog udjela, pokriće gubitaka), određena nenovčana djela (npr. zakup pokretnine ili nepokretne imovine), vođenje poslova društva, zabrana konkurencije i sl.⁵⁶

Jednako kao u hrvatskom i u njemačkom pravu prema § 3 Abs. 2 i § 26 Abs 1 GmbHG nužno je da dodatne činidbe budu određene društvenim ugovorom kako bi imale učinak. Svrha ove odredbe jest da se druge strane upoznaju s postojanjem ovih obveza.⁵⁷

Kada su tzv. „Nachschüsse“ uvršteni u društveni ugovor, time za članove još ne nastaje i obveza na dodatne uplate. Time se samo propisuje da članovi društva mogu naknadno odlučiti da će, osim uloga, uplatiti još i dodatne iznose novca. Za to je potrebna odluka skupštine a tom se odlukom određuje i vrijeme dospijevanja obveze.

Kako u hrvatskom tako i u njemačkom pravu postoje okolnosti u kojima je moguće da društvo članovima vrati dodatne novčane uplate. Treba naglasiti kako je vraćanje uplaćenog , prema § 30 Abs. 2 GmbHG-a, moguće samo za „Nachschüsse“ ne i za „Nebepflichten“ na dodatne uplate novca. Prema GmbHG u §30 Abs. 2 Prva pretpostavka koja treba biti ispunjena

⁵⁴ Bogdanović, O. op. cit., str. 149-166

⁵⁵ ibid

⁵⁶ Slakoper, Z. op. cit., str. 44

⁵⁷ Barbić, J. *Utjecaj njemačkog prava na stvaranje hrvatskog prava društva*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 2015., str. 86

da bi se članovima mogao izvršiti povrat novčanih uplata jest da te uplate nisu nužne za pokrivanje gubitaka društva. Dakle, povrat sredstava moguć je samo u situaciji kada društvo ostvaruje dobit, odnosno kada u bilanci nije ostvaren gubitak.⁵⁸

U slučaju da član o dospelju ne uplati ulog, prema § 20 GmbHG-a dužan je društvu platiti zakonske zatezne kamate. Jednako ZTD-u i 21 GmbHG-a predviđa mogućnost isključenja iz društva člana koji je u zakašnjenju s uplatom uloga (kaduciranje). Za ispunjenje obveze uplate uloga odgovaraju i njegovi pravni prednici prema § 22 GmbHG-a. Ako se ne može postići da njegov pravni prednik uplati zaostali dio uplate, društvo može prodati poslovni udio prema § 23 GmbHG-a.

⁵⁸Ibid., str. 226.

9. ZAKLJUČAK

U ovom je radu obrađena tematika dodatnih činidbi u društvu s ograničenom odgovornošću. Dodatne činidbe se definiraju kao obveze članova društva s ograničenom odgovornošću te podliježu Zakonu o trgovačkim društvima. Svrha dodatnih činidbi je povećanje imovine koja je društvu na raspolaganju i njegovo jednostavnije financiranje.

Ukoliko je društvenim ugovorom tako određeno, dodatne činidbe predstavljaju obvezu članova društva s ograničenom odgovornošću. Dodatnim činidbama ne dolazi do povećanja temeljnog kapitala društva, već se njihova vrijednost evidentira u rezervama kapitala kako bi mogle koristiti u svrhe predviđene ZTD-om.

Razrađena je i tema dodatnih uplata novca na način da su istaknute razlike između uplate novčanog uloga za poslovne udjele i samih dodatnih uplata u novcu. Uloge za poslovne udjele članovi trebaju uplatiti u iznosu koji je razmjernan udjelu koji su preuzeli, dok dodatne uplate ne moraju biti razmjerne poslovnom udjelu člana niti moraju obvezivati svakog člana.

Uz dodatne novčane činidbe moguće je ugovoriti i dodatne nenovčane činidbe koje imaju imovinsku vrijednost. U dodatne nenovčane činidbe može se obuhvatiti sve što ujedno može biti predmet obveznopravnog ugovora kao npr. trpljenje ili predaja, činjenje i propuštanje u korist društva, s tim da one ne smiju biti suprotne Ustavu Republike Hrvatske kao ni moralu društva te prisilnim propisima.

Dodatne se činidbe unose u društveni ugovor te je moguće da se u društvenom ugovoru unese naznaka da obveza na dodatne uplate postoji ili da se društvenim ugovorom predvidi mogućnost da članovi naknadno donesu odluku da će izvršiti dodatna plaćanja.

Zakon o trgovačkim društvima predviđa mogućnost otuđivanja poslovnog udjela te derivativnog načina stjecanja članstva u društvu. Međutim u slučaju da su uz poslovni udio povezane i obveze na dodatne činidbe član društva koji želi prenijeti takav poslovni udio biti će primoran za prijenos pribaviti suglasnost društva.

Budući da su sa gledišta dodatnih činidbi njemački i hrvatski pravni sustavi veoma slični, u radu su korištene također i odredbe iz njemačkog prava, a kroz poglavlje detaljnije napravljena usporedba navedena dva pravna sustava obzirom na dodatne činidbe.

LITERATURA

1. Barbić, J. Zakon o trgovačkim društvima, Zagreb, 2005.
2. Barbić, J. Pravo društava, knjiga druga, Društva kapitala, svezak II., Društva s ograničenom odgovornošću, Društvo za uzajamno osiguranje, Kreditna unija, Organizator, Zagreb, 2010.
3. Barbić, J Utjecaj njemačkog prava na stvaranje hrvatskog prava društva, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 2015.
4. Bogdanović, O. 'Dodatne činidbe u društvu s ograničenom odgovornošću', *Pravnik*, 46(93), 2013.
5. Brčić, G. Trgovačko pravo, Zagreb, 2004.
6. Ćesić, Z. Ispunjenje dodatnih činidaba člana društva s ograničenom odgovornošću, Računovodstvo, revizija i financije, 2010.
7. Gorenc, V.; Ćesić, Z.; Buljan, V.; Brkanić, V. Komentar Zakona o trgovačkim društvima, RriF-PLUS, Zagreb, 2008.
8. Horak, H Uvod u trgovačko pravo, Sveučilište u Zagrebu, 2014.
9. Horak, H. Zakon o trgovačkim društvima, 20 godina primjene u interdisciplinarnom okruženju, Zagreb, 2015.
10. Ivkošić, M. Društvo s ograničenom odgovornošću u svjetlu novele Zakona o trgovačkim, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 57, 2/2020, 2019.
11. Mintas Hodak, LJ. Osnove trgovačkog prava, Zagreb, 2011.
12. Klarić, P.; Vedriš, M. Građansko pravo, Narodne novine, Zagreb, 2009.
13. Miladin, P. Pravni položaj zalogoprimca poslovnih udjela u društvu s ograničenom odgovornošću, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu: 58, 2008.
14. Petrović, S., Ceronja, P. Osnove prava društava, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2010.
15. Slakoper, Z. Društvo s ograničenom odgovornošću: u sudskoj praksi i pravnoj teoriji, Školska Knjiga, 2011.